



Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. spalio 13 d.
(OR. en)

14181/23

LIMITE

COMAR 40
JUR 620
COJUR 50
ENV 1118

Tarpinstitucinė byla:
2023/0353(NLE)

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPRez
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 580 final
Dalykas:	Pasiūlymas – TARYBOS SPRENDIMAS dėl Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija grindžiamo susitarimo dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose sudarymo Europos Sąjungos vardu

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 580 final.

Pridedama: COM(2023) 580 final



EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 10 12
COM(2023) 580 final

2023/0353 (NLE)

PUBLIC

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija grindžiamo susitarimo dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose sudarymo Europos Sąjungos vardu

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Šio pasiūlymo tikslas – Komisijai gauti Tarybos įgaliojimą Europos Sąjungos vardu sudaryti Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija (UNCLOS) grindžiamą susitarimą dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose (toliau – BBNJ (angl. *Biodiversity Beyond National Jurisdiction*) susitarimas).

ES ir jos valstybės narės nuo 2004 m. dalyvauja tarptautiniame Jungtinių Tautų (JT) procese, kad būtų parengtas šis susitarimas. Remdamasi atitinkamais Tarybos sprendimais, kuriais suteikiami įgaliojimai ES vardu pradėti derybas¹, Komisija 2016–2023 m. vedė derybas dėl BBNJ susitarimo sudarymo. Galutinis BBNJ susitarimo tekstas buvo priimtas 2023 m. birželio 19 d. tarpvyriausybiniame BBNJ konferencijoje². ES BBNJ susitarimą pasirašė 2023 m. rugsėjo 20 d.

BBNJ susitarimu sprendžiamas jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose klausimas. Tokie rajonai užima beveik du trečdalius pasaulio vandenynų ir apie 95 proc. jų tūrio ir apima atvirąją jūrą ir tarptautinę jūros dugno teritoriją. Sudarius BBNJ susitarimą bus galima geriau apsaugoti ir valdyti jūrų biologinę įvairovę nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose. Susitarimas visų pirma apima klausimus, susijusius su jūrų genetiniais ištekliais, įskaitant naudos pasidalijimo klausimus, tokias priemones kaip atskiriems rajonams skirtos valdymo priemonės, įskaitant saugomas jūrų teritorijas, poveikio aplinkai vertinimus, pajėgumų stiprinimą ir jūrų technologijų perdavimą.

BBNJ susitarimas bus trečiasis UNCLOS grindžiamas įgyvendinimo susitarimas, kurio šalys yra ES ir jos valstybės narės. Jį sudarius UNCLOS bus labiau suderinta su pokyčiais ir iššūkiais, susijusiais su jūrų biologine įvairove, kurių atsirado nuo Konvencijos sudarymo 1982 m. Juo taip pat bus toliau remiamas JT darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m., visų pirma 14-ojo darnaus vystymosi tikslo („gyvybė vandenyse“), įgyvendinimas. BBNJ susitarimu taip pat bus padedama siekti Pasaulinėje biologinės įvairovės strategijoje (priimtoje pagal Biologinės įvairovės konvenciją) nustatytų tikslų ir uždavinių, visų pirma tikslo iki 2030 m. užtikrinti veiksmingą bent 30 proc. pasaulio sausumos, vidaus vandenų, pakrančių zonų ir vandenynų išsaugojimą ir valdymą. Be to, juo bus remiamas Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (UNFCCC) ir Paryžiaus susitarimo įgyvendinimas.

• Suderinamumas su esamomis Sąjungos politikos sritimis

Komisija užtikrino, kad derybos dėl BBNJ susitarimo teksto visapusiškai derėtų su atitinkamomis Europos Sąjungos taisyklėmis ir sričių, kuriose jis bus taikomas, politika (t. y. aplinkos politika, jūrų transporto politika, jūrų saugumu, energetikos politika, bendra žuvininkystės politika, vidaus rinkos politika, bendra prekybos politika, mokslinių tyrimų ir

¹ Tarybos priimtais 2016 m. kovo 22 d. ir 2018 m. kovo 19 d.

² Tarpvyriausybinių konferencijų dėl Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija grindžiamos tarptautinės teisiškai privalomos priemonės dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose.

technologinės plėtros politika, klimato politika ir kitų susijusių sričių politika), taip pat su atitinkamais dvišaliais bei daugiašaliais susitarimais, prie kurių ES jau yra prisijungusi. BBNJ susitarimu taip pat prisidedama prie Europos žaliojo kurso ir jis yra vienas iš ES tarptautinio vandenynų valdymo darbotvarkės prioritetų.

Kadangi BBNJ susitarimas yra UNCLOS įgyvendinimo susitarimas, o ši konvencija jau yra ES *acquis* dalis, Komisija taip pat užtikrino, kad būtų paisoma visų UNCLOS nuostatų ir joje įtvirtintų teisių ir pareigų pusiausvyros, o kartu ir ES *acquis*, į kurį jos perkeltos, ir kad derybų rezultatas derėtų su UNCLOS.

2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

Derybų metu Komisija glaudžiai bendradarbiavo su valstybėmis narėmis. Taip pat vyko reguliarios konsultacijos su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis, visų pirma pilietinės visuomenės organizacijomis ir kitomis JT atstovaujamosiomis organizacijomis.

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

• Teisinis pagrindas

Pasiūlymas teikiamas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 192 straipsnio 1 dalį ir 218 straipsnio 6 dalies a punktą. SESV 218 straipsnyje nustatyta derybų dėl Europos Sąjungos susitarimų su trečiosiomis šalimis arba tarptautinėmis organizacijomis ir šių susitarimų sudarymo tvarka. Visų pirma 6 dalyje numatyta, kad Taryba, remdamasi Komisijos, kaip derybininkės, pasiūlymu, gavusi Europos Parlamento pritarimą, priima sprendimą, kuriuo įgaliojama sudaryti susitarimą ES vardu.

Pagal SESV 191 straipsnį ir 192 straipsnio 1 dalį ES turi padėti siekti šių tikslų: išlaikyti, saugoti ir gerinti aplinkos kokybę, saugoti žmonių sveikatą, apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius ir remti tarptautinio lygmens priemones, skirtas regioninėms ar pasaulinėms aplinkos problemoms spręsti, visų pirma kovai su klimato kaita.

Atsižvelgiant į BBNJ susitarimo tikslus ir esmines nuostatas, taip pat į visas taikytinas atitinkamas ES politikos sritis, svorio centro principas rodo, kad BBNJ susitarimui sudaryti tinkamiausias yra aplinkos srities teisinis pagrindas.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

BBNJ susitarimu sukuriama speciali institucinė struktūra. Ją sudaro sekretoriatas, mokslo ir technikos įstaiga, keitimosi informacija centras, pajėgumų stiprinimo ir jūrų technologijų perdavimo komitetas ir galimybės naudotis ištekliais ir naudos pasidalijimo komitetas. Šių institucijų išlaidos bus paskirstytos visoms BBNJ susitarimo šalims, remiantis JT skale.

Finansinės institucinės BBNJ susitarimo įgyvendinimo išlaidos Europos Sąjungai bus žinomos tik po pirmosios Šalių konferencijos, kurioje turėtų būti susitarta dėl pradinio BBNJ susitarimo biudžeto.

Tikėtina, kad, be institucinių išlaidų, įgyvendinant BBNJ susitarimą atsiras finansinių poreikių, susijusių su besivystančių šalių pajėgumų stiprinimu ir pagalba perduodant jūrų technologijas, tačiau taip pat, pavyzdžiui, su mokslinių žinių, reikalingų saugomoms jūrų

teritorijoms nustatyti, stebėti ir peržiūrėti, kaupimu. Galimos bendros išlaidos pagal BBNJ susitarimą bus apskaičiuotos tinkamu laiku.



Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija grindžiamo susitarimo dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose sudarymo Europos Sąjungos vardu

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 1 dalį kartu su 218 straipsnio 6 dalies a punktu,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento pritarimą⁽¹⁾,

kadangi:

- (1) Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija grindžiamas susitarimas dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose buvo priimtas Niujorke 2023 m. birželio 19 d.;
- (2) remiantis Tarybos sprendimu (ES) 2023/1974⁽²⁾, BBNJ susitarimas Sąjungos vardu buvo pasirašytas 2023 m. rugsėjo 20 d. su sąlyga, kad jis bus sudarytas vėliau;
- (3) remiantis BBNJ susitarimo 68 straipsnio 1 dalimi, jis įsigalios praėjus 120 dienų nuo tos dienos, kai bus deponuotas šešiasdešimtas ratifikavimo, patvirtinimo, priėmimo arba prisijungimo dokumentas. Prie BBNJ susitarimo gali prisijungti visos valstybės ir ekonominės integracijos regioninės organizacijos. Joks ekonominės integracijos regioninės organizacijos deponuotas dokumentas nebus laikomas papildomu tų dokumentų, kuriuos deponavo tokios organizacijos valstybės narės, dokumentu. Prie BBNJ susitarimo gali prisijungti Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos (UNCLOS) šalys ir ne šalys;
- (4) Tarybos sprendimu 98/392/EB⁽³⁾ Sąjunga patvirtino UNCLOS dėl tų šia konvencija reglamentuojamų klausimų, kurių atžvilgiu jos valstybės narės jai perdavė kompetenciją;
- (5) 2023 m. liepos 20 d. išvadose⁽⁴⁾ Taryba palankiai įvertino tai, kad buvo priimtas BBNJ susitarimas, ir pabrėžė Sąjungos bei jos valstybių narių įsipareigojimą šį susitarimą greitai ratifikuoti ir įgyvendinti;

¹ [OL [...], [...], p. [...]]

² 2023 m. rugsėjo 18 d. Tarybos sprendimas (ES) 2023/1974 dėl Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija grindžiamo Susitarimo dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose pasirašymo Europos Sąjungos vardu (OL L 235, 2023 9 25, p. 1–3).

³ 1998 m. kovo 23 d. Tarybos sprendimas 98/392/EB dėl Europos bendrijos 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos ir 1994 m. liepos 28 d. Susitarimo, susijusio su jos XI dalies įgyvendinimu, patvirtinimo (OL L 179, 1998 6 23, p. 1).

- (6) BBNJ susitarimo tikslas – užtikrinti jūrų biologinės įvairovės išsaugojimą ir tausų jos naudojimą nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose dabartiniu ir ilguoju laikotarpiu, veiksmingai įgyvendinant atitinkamas UNCLOS nuostatas ir toliau plėtojant tarptautinį bendradarbiavimą ir koordinavimą;
- (7) Šalys turi bendradarbiauti pagal BBNJ susitarimą siekdamos išsaugoti jūrų biologinę įvairovę ir tausiai ją naudoti nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose, be kita ko, stiprindamos ir plėsdamos savo bendradarbiavimą pagal atitinkamas teises priemones bei sistemas ir su atitinkamomis pasaulinėmis, regioninėmis, subregioninėmis ir sektorinėmis įstaigomis ir skatindamos jų tarpusavio bendradarbiavimą siekiant šio susitarimo tikslų;
- (8) BBNJ susitarimas apima keturias sritis: jūrų genetinius išteklius, įskaitant sąžiningą ir teisingą naudą pasidalijimą (BBNJ susitarimo II dalis), tokias priemones kaip atskiriems rajonams skirtos valdymo priemonės, įskaitant saugomas jūrų teritorijas (BBNJ susitarimo III dalis), poveikio aplinkai vertinimus (BBNJ susitarimo IV dalis), taip pat pajėgumų stiprinimą bei jūrų technologijų perdavimą (BBNJ susitarimo V dalis). BBNJ susitarimu bus toliau remiamas JT darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m., visų pirma jos 14-ojo darnaus vystymosi tikslo („gyvybė vandenyse“), įgyvendinimas ir bus padedama siekti Kunmingo ir Monrealio pasaulinės biologinės įvairovės strategijos tikslų ir uždavinių;
- (9) BBNJ susitarimas atitinka Sąjungos aplinkos apsaugos tikslus, nurodytus Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 191 straipsnyje, t. y. išlaikyti, saugoti ir gerinti aplinkos kokybę, saugoti žmonių sveikatą, apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius ir remti tarptautinio lygmens priemones, skirtas regioninėms ar pasaulinėms aplinkos problemoms spręsti, visų pirma kovai su klimato kaita;
- (10) pagal BBNJ susitarimo 67 straipsnio 2 dalį, Sąjunga savo patvirtinimo dokumente turėtų konstatuoti, kokia yra jos kompetencija BBNJ susitarimu reglamentuojamų klausimų atžvilgiu;
- (11) pagal BBNJ susitarimo 70 straipsnį kartu su 10 straipsnio 1 dalimi, Sąjunga gali padaryti šio susitarimo išimtį, jei ta išimtis aiškiai numatyta kitais BBNJ susitarimo straipsniais. Sąjunga turėtų padaryti išimtį, kad II dalies nuostatos, susijusios su jūrų genetiniais išteklių, įskaitant sąžiningą ir teisingą naudą pasidalijimą, nebūtų taikomos atgaline data;
- (12) BBNJ susitarimas, deklaracija dėl kompetencijos ir netaikymo atgaline data išimtis pagal BBNJ susitarimo 70 straipsnį kartu su 10 straipsnio 1 dalimi turėtų būti patvirtinti Sąjungos vardu,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Sąjungos vardu patvirtinamas Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija grindžiamas susitarimas dėl jūrų biologinės įvairovės išsaugojimo ir tausaus jos naudojimo nacionalinei jurisdikcijai nepriklausančiuose rajonuose (BBNJ susitarimas).

⁴ Tarybos išvados dėl ES prioritetų Jungtinėse Tautose Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 78-ojoje sesijoje (2023 m. rugsėjo mėn. – 2024 m. rugsėjo mėn.) (ST 11688/23).

BBNJ susitarimo tekstas pridedamas prie šio sprendimo (1 priedas).

2 straipsnis

Patvirtinama deklaracija dėl kompetencijos, kaip reikalaujama pagal BBNJ susitarimo 67 straipsnio 2 dalį.

Deklaracija dėl kompetencijos pridedama prie šio sprendimo (2 priedas).

3 straipsnis

Šiuo sprendimu patvirtinama netaikymo atgaline data išimtis pagal BBNJ susitarimo 70 straipsnį kartu su 10 straipsnio 1 dalimi.

Išimtis pagal BBNJ susitarimo 70 straipsnį kartu su 10 straipsnio 1 dalimi pridedama prie šio sprendimo (3 priedas).

4 straipsnis

Komisija Sąjungos vardu deponuoja patvirtinimo dokumentą pagal BBNJ susitarimo 66 straipsnį kartu su deklaracija dėl kompetencijos ir netaikymo atgaline data išimtimi pagal BBNJ susitarimo 70 straipsnį kartu su 10 straipsnio 1 dalimi.

5 straipsnis

Šis sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo priėmimo.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė*